

OSMAN ŞAHİN
SELAM ATEŞLERİ
AY BAZEN MAVİDİR

BÜTÜN ÖYKÜLERİ 3

♥
CAN

ÖYKÜ

2.
BASKI

Osman Şahin
SELAM ATEŞLERİ
AY BAZEN MAVIDİR
BÜTÜN ÖYKÜLERİ 3

© Can Sanat Yayınları A.Ş. 2009

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Selam Ateşleri, 1. basım: 1993

Ay Bazen Mavidir, 1 basım: 1989

Can Yayınları'nda 1. basım: 2009

2. basım: Ocak 2017, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Erkal Yavi

Kapak düzeni: Semih Özcan

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-1084-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750710841

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

Osman Şahin
SELAM ATEŞLERİ
AY BAZEN MAVIDİR
BÜTÜN ÖYKÜLERİ 3

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI

**OSMAN ŞAHİN'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI**

MAHŞER / 1998 Yunus Nadi Öykü Ödülü
ÖLÜM OYUNLARI / 2003 Yunus Nadi Öykü Ödülü
KIRMIZI YEL – ACENTA MİRZA / öykü
SONUNCU İZ / öykü
AĞIZ İÇİNDE DİL GİBİ – ACI DUMAN / öykü
KOLLARI BAĞLI DOĞAN / öykü
DARAĞACI AVI / öykü
MOR CEPKEN / öykü

Osman Şahin, 1940'ta Mersin'in Toroslar ilçesine bağlı Arslanköy' de doğdu. Diyarbakır Dicle Köy Enstitüsü ile Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nü bitirdi. Urfa, Malatya, İzmit, İstanbul liselerinde öğretmenlik yaptı. 12 Eylül Darbesi'nden sonra sürgün edilerek emekli olmak zorunda kaldı. Bir roman eleştirisi yüzünden 18 ay hapis yattı. *Kırmızı Yel* ile 1971 TRT Büyük Ödülü'nü, *Ağız İçinde Dil Gibi* ile 1980 Nevzat Üstün Öykü Ödülü'nü, *Selam Ateşleri* ile 1992 Ömer Seyfettin Öykü Ödülü ve 1994 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, *Mahşer* ile 1998, *Ölüm Oyunları* ile 2003 Yunus Nadi Öykü ödülleri aldı. 1997 Ankara Film Festivali'nde Aziz Nesin Emek Onur Ödülü, 1999 Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde Yaşam Boyu Onur Ödülü, aynı yıl Troya Folklor Araştırmaları Derneği Yılın Edebiyat Ödülü, 2007 Mersin Kraliçe Aba Ödülü, 11. Ankara Öykü Günleri Onur Ödülü, 2008 Söke Kültür Sanat Festivali Onur Ödülü, aynı yıl Mersin'de İz Bırakanlar Onur Ödülü ve Mersin Kenti Edebiyat Ödülü ile onurlandırıldı. Aynı zamanda 2009 yılında 8. İzmir Öykü Günleri Onur Konuğu oldu. *Kırmızı Yel*, 1984'te İsveç'te, pek çok öyküsü Polonya, Macaristan, Almanya, Fransa, Hollanda ve Slovenya'da yayımlandı. 13 seçme öyküsü, *Tales from The Taurus* adıyla İngilizce ve Çince, üç öyküsü Güney Kore'de yayımlandı. Bugüne dek 23 öyküsü filme alındı. Filmler, yurtdışı ve yurtdışı film şenliklerinde Türk sinemasına 30'dan fazla ödül kazandırdı.

www.osmansahin.com
info@osmansahin.com

İÇİNDEKİLER

SELAM ATEŞLERİ

Selam Ateşleri	11
Bayan Ali	28
Gömücüler	57
Değişim	67
Güvercin Artık Dönmeyecek	78
Kayalara Vurmuş Suretin	112
Köstebek	119
Kilimdeki Kadın	126

AY BAZEN MAVİDİR

Bozkırda Vivaldi	133
Çan	145
Ay Bazen Mavidir	161
Kötüş Hasan	171
Demirdeki Damar	209
Adı Berdan	215
Otopsi	219
Arkadaş	225
Güneşle Konuşan Adam	236

SELAM ATEŞLERİ

1993 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

Selam Ateşleri

*“Aşkın iğnesiyle dikilen dikiş
meğer mahşerece sökülmez imiş.”*

Seyranî

Ne zaman dönsem baksam, ıgıgı derin oyulmuş ağızının tavanında donmuş kalmış o mağara karşımda. Gözlerimi yumsam, gece yatağıma çekilsem de, gelmiş geçmiş bir zaman evi gibi duran o dev mağara, derin, oyucu bakışlarıyla gelir, değişik insanlar, anılar, davranışlar, ıgıklar duyumsatır; usumu kurcalar durmadan. Sesler belirir içimde, sözler, çağrışımlar belirir. Ve giderek yaşamımın her anına uymasını bilir o. Bazen, kışları yorucu bir yolculuktan sonra özlemi çekilen sıcacık bir ocak başına varışın tatlı düşlerini anımsatır, bazen de bir insan gibi acı çekip inleyerek, yabansı, uzak, belirsiz sesleriyle büyüler beni. Geniş kıvrımlı ağızının açığında, bitmez tükenmez sorular varmış da, sorularının yanıtını beklemiş gibi bir arayıcılık sezilir bakışlarında hep. İlk yaratılış gününden beri kendi yalnızlığıyla beslenen o mağara, dünle bugünün olduğu kadar, yarının da ağızı, gözü, kulağı olarak her türlü ikiliğinden kurtulur. Her zaman kendine benzer; benzemesini bilir.

Kışları karla buz, yazları ise ateşle su dokur yüzü mağaranın. Akıl almaz uçurumlarının önünü, gür sedir ormanları süsler. Rüzgârın savurduğu kuru kozalaklar, hafif çıtırtılar çıkararak düşer, yuvarlanır. Bir yıla kalmadan da çözülüp dağılarak çimlenirler. Kendilerinden önce düşmüş, ölmüş, çürümeye durmuş kozalak eskilerinin canıyla ruhunu azar azar özümseyip emerek büyümeye başlarlar.

Zorlukla tırmanarak mağaranın ağzına vardığında, gözlerine değil, ruhuna dokunan mavilikte sonsuz bir gökyüzü boşluğuyla karşılaşır insan. Derin bir baş dönmesiyle bitkin düşer, kesilir soluğu. O boyutta bir doğa gizemi karşısında küçücük, çelimsiz bir yaratığa dönüştüğünü duyumsar. Göğü tı kayacak kadar yüksek, sivri dağların uçurumlarında ağır ağır dönen kartalların ışıltılı, yağlı, parlak sırtları görünür. Orman kuşları şikâyetli sesleriyle ötüşürler. Ve kıştan kalma karlar, ilk düştükleri saflıklarıyla dururlar orada.

Bazı sabahlar güneşin ışıklarıyla tutuşup yanan bulut parçacıkları, ipekleşerek, parlarlar orada. Bazen de, kendini yağmura hazırlayan kara, sıkıntılı bulutlar, gökyüzünün geniş karnına açılmış derin kuyular örneği açarlar. Ardından uğursuz bir koyulukta yoğunlaşarak çatlamaya başlarlar mağaranın önünde. Ateş kızılığında çılgın gök şimşekleri çakararak yakıcı gürlemeleriyle mağara derinliklerinde yansır. Ardından iri damlalı, kamçı gibi keskin, vurucu bir yağmur kükreyip düşmeye başlar ki, şarlayan sel suları, önlerine geleni burğu gibi delerek, çamura boğarlar dereleri. O yağmurda, kurumuş güz yaprakları gibi savrulan ağaçlar, uyum içinde uğunarak bir o yana bir bu yana eğilip kalkarlar. Bunaltıcı öğlen sıcaklarında ise kelebeklerle dolar ortalık. Arılar, böcekler, kelebekler, orman çiçeklerinden

alırlar renklerini. Bazen dağların teri, soluğu gibi ipince bir sis tülü örter mağaranın önünü. Çıkan akşam rüzgârları sürer götürür o mavi yalnızlıkların sisini. Güneşin tutuşturduğu akşam ufuklarında ise ipince bulut erimeleri, bulut yanmaları olur. Derken ay doğar ve müthiş güzellikteki ışıklarını dökmeye başlar. Böylesi anlarda, gece yıldızlarına bakan ürkünç, loş ağzının izleği doyulmaz olur mağaranın.

Kaya güvercinleri, kırlangıçlar, yarasalarla doludur mağaranın içi. Yellerin savurduğu hafif kuru yapraklar örneği, mağara tavanına baş aşağı tutunup salınan yarasalar, ufacık bir seste havalanarak, gizemli gölgeleriyle uçuşurlar. Kışın mağaradan dışarı başını uzatamazsın, tokatlanmışsın gibi alıp götürebilir azgın fırtınalar yoksa. Burmalaşan kalın buzlar, ağzından aşağıya sarkıp direklenmesine karşın, canlı bir bahar havası solur kucağı mağaranın. Altın sarısı, yeşil parıltılı arılar, sinekler uçuşur içinde. Parmak kalınlığında buz gibi de bir su kaynar yarıktan. Işığa benzeyen ince fısıltılarla kara yosunlu bir çukurun içine akar. Yosun çukuru ne dolar ne taşar; onca su nereye gider, bilinmez.

Göçer kadını Simber'e ait olduğu söylenen bir de gömüt eskisi vardır içinde mağaranın. Gömütün üstüne garip desenli, yer yer delinmiş, solgun renkli keçe parçaları ile ipe dizilmiş paslı nal tomarları asılmıştır. Yarısı toprağın içinde kalmış, ölüm gibi tozlanmış keçe eskilerinin toprağın yüzünde kalan parçaları taze renkleriyle dururlar hâlâ. Gömüt eskisinin iki ucuna dikilmiş insan boyunda, sarkıtlara benzeyen hece taşları, yaşanılmış eski tutkulara, aşklara dair birer soru işareti gibi ya da derin üzüncülerin elçileri gibi yıllardır dururlar orada. Yıkılmış, kafa kafaya vermiş hece taşları, belirsiz, ışıklı, kucaklaşmış insan gölgelerine benzerler. Öylesine sımsıkı

sarılmış kucaklaşmışlardır ki, birbirlerinin içinde erimiş kaynaşmışlardır sanki. Taşlardan biri sarılmış sarmalanmış, giydirilmiş kuşatılmış, belik belik saçlardan örülmüş, akıtma paralarla süslü, renkli puşi ve kefiyeler geçirilmiştir başına da. Gökkuşağı rengindeki fesin üstüne de, uçları püsküllü ipek bir eşarp sarılmıştır. Rüzgâr vurdukça, belikler, mızrak ucundaki tuğlar örneği, usulcana uçuşur, uzar, sarıkar salınır, canlanırlar hep.

O ufacık gömüt eskisi, olağanüstü güzellikte yaşanılmış, destansı bir tutkunun kemik izlerini taşır hâlâ içinde. Dev mağaranın ağzında küçücük görünmesine karşın, her zaman küçükte gizi olan bir büyüktür o. Bu yüzden Toros göçerlerince her yaz ziyaret edilir, adaklar sunulur adına Simber'in.

O gömüt eskisinin görünen o anı, kim bilir kaç yüzyıl ötelere oluşmaktadır? Hece taşlarından asılı duran belik belik saçların uçlarında süzüle süzüle uçuşan dağ rüzgârları kim bilir kaç yüzyılı gerilerde bırakmıştır? Ve içinde gizlemeye çalıştığı aşklar, acılar, yürekler kaç yıl?

Ne zaman o mağara ile gömütlüğe bakacak olsam, aşklarını, sevgilerini oraların taşına, toprağına kanlarıyla çizen göçer kadını Simber ile Nalcı Bercis'in akıl almaz öyküleri gelir usuma. Ve bir süre onların gözleriyle bakarım kendime. Hem dünün hem bugünün hem de yarının zamanını taşıyan o gömüt eskisi, durmadan yüreğimi ateşler, eski tutkulara dair bir şeyler söyler, anlatır bana. Bu yüzden her zaman o gömütün yalnızca görünen yanında değil, görünmeyen yanlarında da olur gizlenirim acılarında, çığlıklarında...

Simber kadın ile Nalcı Bercis'in tutkuları hakkında pek çok söylenece ve öykü anlatılır. Obadan obaya, ağızdan ağıza söylenir hep.

...Eskiden o mağaraya analık eden güçlü dağların yüzünde, çeşitli renklerde dokunmuş yüzlerce kıl çadır kurulur, çadır önlerinde ateşler yanardı. Alınları pul pul paralarla süslü, alımlı, genç, güzel göçer kadınları yün eğirir, ip bükür, yayık yayarlardı. Meralar koyun keçi sürüleriyle kararır, tozar, sekişleri birbirlerinden güzel, oynak, derileri yabanıl hayvan tüyü gibi parlak, kumaş gibi ışıltılı, safkan atlar, özgürce yelelerini uçururlardı, oradan oraya koşuşup oynaşarak.

Torosların gelmiş geçmiş en ünlü nalbantı Bercis Usta da o dönemde yaşadı. Öylesine ünlüydü ki, yumurtaya nal çaktığı söylenirdi. Kimdi, neyin ne siydi, hangi obadan, aşiretten gelmeydi, bilinmiyor. Gezgin olduğu için belli bir yeri yurdu da yoktu. Yüz çizgileri, Toros yaylalarında gide gele, güneşten, poyrazdan kararmış, yanmış, kurumuş, rengi atmış silinmişti. Yüzünde hiçbir kanın, aşiretin damgasını okumak olası değildi. Gür kaşlı, yüzü siyaha çalar bakırsı, yağız bakışlı, şakakları sivri çıkkın, yeşil gözlüydü, ince uzun endamlıydı. Av için yetiştirilmiş şahinler örneği tüm bedeni kemik ve sinire kesmişti. Çekicini tutan kalın bilekleri, güçlü kocaman elleri, boğum boğum kas kümeleriyle dolu omuzları, kolları vardı. Beyaz kuzu postundan papağını, başının üstüne hafifçe yıkar, güldüğünde, biçimli bıyıklarının iki yanında tatlı gamzeler belirir, dolgun beyaz dişleri ağzında sedef beyazı ışırdı.

Daha da önemlisi, duruşundaki soylu, zengin tavrıydı. Bakışlarından yürüyüşüne kadar tüm davranışlarında kendine ve mesleğine olan üstünlüğünün umursamaz gururuyla güvenci okunurdu. Önündeki çekici, keskisi, önlüğü, nalı, mihı, kırık dökük örsünden başkaca dünya malı yoktu ama, sayısız develeri, sürüleri olan, görkemli çadırlarda nice

yemeklerin hakkını veren zengin göçer beylerinden daha gururlu, özgür ve mağrur görünürdü.

Çakacağı nalları hazır satın almazdı, çivileri kendisi keser, dövme nal kullanırdı. En belirgin yanı da, nal dövüşündeki inanılmaz ustalığıydı. Çekicini eline alıp da örsün başına geçince, çekici, örsü, nalla öylesine bütünleşir, kaynaşır ki, çok ince, çok garip, içrek tını ve ritimlerle çekicini vurur indirir, akıp giden dizeler gibi kulakları tatlandıran bir hoş müzik yaratır, vurgulu, tiz, çın çın öten, ezgili, ince yabancı seslerle insanın kanında derin, yakıcı çağrılar yaratırdı. Ve bu sesleri duyan bir atlı, yolundan dönebilir, atından inebilir, çekiç seslerinin ince ritimini dinledikçe duyularının, yüreğinin esenliğe kavuştuğunu sanabilirdi. Tezgâhının önünde nallanma sıralarını bekleyen huysuz atlar bile onun çekiç seslerini kımıldamadan durarak dinlerlerdi. Kimi göçer beylerinin canları kahve içmek istediğinde, Bercis Usta'ya, tezgâhında nal dövdürdükleri söylenirdi.

Nalbantlar vardır, hayvanın ayağının ölçüsünü almadan nal seçemez, nal çakamazlar. Ama Nalcı Bercis, nallayacağı hayvanın ayağını bir kez görsün, o ayağın tırnağına göre öyle bir nal seçer, çakardı ki, nal tırnağın altına tıpatıp oturur, milim şaşmazdı. Çaktığı çiviler, nalla aynı delikte birbirine girer, perçinlenir, kaynar, oynamaz, sallanmaz, fırlamazdı yerinden, ta ki, çakılan nal kâğıt gibi eriyip delininceye kadar... Göçerler, yol üstündeki nal izlerine bakarak Bercis'in nallarını izinden tanırlardı. Ve atlardan biri uçuruma düşüp öldüğünde, ölen atın çekisinden, se-merinden, süslü tokalı yularından önce nalları söker alırlardı Bercis Usta'nın elinden çıkma, diye.

Niçin öylesine içli, güzel, öylesine duyarlı, ince, dingin bir ritimle nal döverdi Bercis? Yüreğinin açıklanamayan gizlerinde kimi tutkuları, özlemleri

vardı da, o istek ve özlemlerini diline vurup türküleyeceğine, çekiciyle demiri konuşturduğu, demire gizemli çılgınlık attığı için mi?

Bir gün Simber adında bir atlı kadın çıkıp geldi tezgâhının önüne Bercis'in. Atın üstünde çuval gibi değil, usta bir binici gibi duran kadının, küçücük bir de akıtması vardı kuzgun karası atının altında. Simber'i gören Bercis'in gözleri ardına kadar açıldı. Karşısında, uzun, gür kirpiklerinin altında, Toros göklerini anımsatan kocaman mavi gözleriyle, dosdoğru kendisine bakan bir kadın vardı çünkü. Al üzerine yeşil yapraklı, nergis desenli yazmasının uçlarına, küçücük pırıltılı buğday saplarından örülmüş ince tokaları, başını sağına soluna çevirdikçe sallanan, iki göğüs arasına oturmuş sarkan sedef taşından nazar boncuğu, yemenisi, renkli çorapları, şayak şalvarı üstüne mor nakışlı cepkeni, pul pul akıtma paralarla süslü göçer başlığıyla, yalnızca kendi kendisinin benzeri olan, arı ve yabanıl güzellikte bir kadındı bu.

Eli ayağı tutuşan, ne yapacağını bilemeyen Bercis, şaşkın, sevecen bakışlarıyla karşılık vermeye çalıştı kadına. Bakışları karşılaştı ikisinin. Ve sayısız nala, çiviye, örse, çekice söz geçiren Bercis'in, o güne kadar duyumsamadığı derinlikte bir yanma ve ağrı oturdu yüreğinin ortasına. Tepeden tırnağa irkilerek bir daha baktı kadına. Uzun siyah gür saçları belik belikti ve beliklerinin sayısı onu geçiyordu. Döndüğünde, kalçasına kadar sarkan saçlarından görünmezdi sırtı. Yanakları kırmızı, göğüsleri selli, bakışlarının derinliğinde insana uzaklık duygusu veren bir gizem ve hüznü vardı. Güldüğünde dağ çiçeklerinin göz kamaştırıcı gökçeliği siniyordu gözlerinin içine. Gözlerini yumunca, iri siyah kirpiklerinin gölgeleri, pembe yanaklarının üstüne düşüyordu.

Bercis'in bir gözü kadında, bir gözü çekicinde, özenle dövmeye başladı nalını. İşte o an, nalbantlık yaşamında başına gelmeyen bir olay oldu; gözlerini bağlasalar ineceği yeri milim şaşırmayan çekici, nalı tutan parmağının ortasına iniverdi birden. Canı yandı, tırnağın eti soyuldu. Kanamaya başladı parmağı. Bunu uğursuzluk sayan Bercis, nal dövmeyi bıraktı. “Git başımdan, geri götür atını! Senin atına çakacak nalım yok benim!” diyerek acıyla buruşturdu yüzünü. Simber, delip geçen bir bakış attı ona. Sonra da, “Nedenmiş o? Niye geri götürecekmışim atımı? Sen nalbant değil misin? Senin işin atlara nal çakmak değil mi?” dedi. Ardından da, çekici kendi parmağına yemiş gibi, Bercis'in kanayan parmağını olanca doğallığıyla ağzına alıp emmeye başladı; onun acısını kendi canına katarcasına. İkiye ayırdığı ipek mendilini parmağına sarıverdi Bercis'in. “Şimdi oldu. Haydi nalla atımın ayaklarını,” dedi ardından. Bercis, Bercis olsun da ne yapsın? Bir daha içli, anlamlı baktı kadına. Sevgiyle burkulup titremeye başladı içi; çekicini parmağına değil de, yüreğinin ortasına yemiş gibi.

Sargılı parmağıyla, nalı dövüp çaktı Simber'in atının ayağına. Atın tırnağının üstüne de, bıçağın ucuyla gizlice bir çentik atarak, işaret koydu. Simber kadın bindi atına. Eyer üstünde oturmaya öylesine alışkındı ki, yumuşacık bir yastığa oturur gibiydi. Çekip giderken, aralarında gizli bir bağ varmış ya da yüreğindeki bir bulmacanın parçalarını yerlerine yerleştirmiş gibi bir daha baktı Bercis'e. Bercis de anlamlı, içli bakışlarıyla uğurladı ardını kadının. Sonra düşüncelere, düşlere daldı; kanayan parmağı sargılanmıştı, iyileşecekti, ama sevgiden kanayan yüreğini kim saracak, iyileştirecekti şimdi? Kocaman bir ateş alanına dönmeye başladı yüreği.

OSMAN ŞAHİN

SELAM ATEŞLERİ AY BAZEN MAVIDİR

ÖYKÜ

Usta öykücü **Osman Şahin**'in bütün öykülerini yayımlamaya devam ediyoruz. 1989'da yayımlanan *Ay Bazen Mavidir* ve 1993'te okura sunulan ve yazarın Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazandığı *Selam Ateşleri*'nde toplam on sekiz öykü yer aldı. Elinizdeki kitap bu iki başlıkta toplanan öyküleri bir araya getiriyor. Yaşadığımız coğrafyayı diliyle, doğasıyla, insanıyla öykücülüğümüze kazandıran *Selam Ateşleri / Ay Bazen Mavidir*'in, her edebiyat okurunun kitaplığında yer alması gerektiğine inanıyoruz.

Bu muhteşem öyküler, Türk topraklarının derinine iniyor. Türk ruhuna bir lazer gibi tutulan ve hassas bir gözle ve karakterlerine duyarlıca yaklaşan Şahin'in ne denli güçlü bir öykü anlatıcısı olduğunu bize kanıtıyor. Şahin'in öyküleri her zaman güncelliğini koruyacak evrensellikte ve modern zamanda yazılmalarına karşın zamanlar genç öykücü Ernest Hemingway için Gertrude Stein'in şu söylediklerini şimdi Osman Şahin için de söyleyebiliriz: Bir modern söylemci fakat bir müze gibi kokuyor.

SERGIO ORTIZ

KAPAK RESMİ: MEHMET GÜLER

ISBN 978-975-07-1084-1

9 789750 710841